

SEVERSKÝ TRILER

Henning
Mankell

Neviditeľný
múr

MARENČIN PT

*Človek, ktorý zblúdil
z cesty rozumnosti,
bude odpočívať v spoločnosti mŕtvych.*
PRÍSLOVIA 21,16

Henning Mankell

NEVIDITEĽNÝ MÚR

MARENČIN PT

Copyright © by Henning Mankell, 1998
Published by agreement with Leopard Förlag, Stockholm
and Leonhardt & Høier Literary Agency, Copenhagen
© Marenčin PT, spol. s r. o., Bratislava, 2014
Jelenia 6, 811 05 Bratislava
marencin@marencin.sk www.marencin.sk
Translation © Simona Jánošková, 2014
Cover © Marenčin Media, 2014
Design © Marta Blehová, 2014
Jazyková úprava Kvetoslava Slobodníková
415. publikácia, 1. vydanie

ISBN 978-80-8114-396-0

I

VRAŽDY BEZ MOTÍVU

Večer sa vietor utíšil, potom celkom ustal.

Vyšiel na balkón. Cez deň bolo medzi domami vidieť more, teraz ho však obklopovala tma. Občas si so sebou vzal na balkón starý anglický námorný ďalekohľad a pozeral do vysvietených okien domov na druhej strane ulice. Vždy sa to však skončilo tým, že sa ho zmocnil neodbytný pocit, akoby ho niekto sledoval.

Hviezdnatá noc.

Už je jeseň, pomyslel si. V noci bude možno mrznúť, aj keď v južnom Švédsku je na to ešte priskoro.

V dialke prešlo auto. Striaslo ho od zimy a vrátil sa dovnútra. Balkónové dvere sa ťažko zatvárali. Do poznámkového bloku, ktorý ležal na kuchynskom stole pri telefóne, si poznačil, že zajtra sa na ne musí pozrieť.

Presunul sa do obývačky. Chvíľu stál vo dverách a putoval pohľadom po izbe. Keďže bola nedeľa, byt bol uprataný. Zakaždým, keď sa nachádzal v izbe, kde vládne príkladný poriadok, premkol ho rovnaký pocit uspokojenia.

Pri jednej stene stál písací stôl. Odtiahol stoličku, zažal lampu a zo zásuvky vytiahol hrubý denník. Tak ako vždy, aj teraz začal čítať, čo napísal predošlý večer.

Sobota štvrtého októbra 1997. Celý deň nárazový vietor. Podľa predpovede počasia rýchlosť osem až desať metrov za sekundu. Roztrúsené oblačné formácie ženúce sa po oblohe. Teplota o siedmej ráno sedem stupňov, o druhej osem a večer päť.

Potom dopísal už iba štyri vety.

Vesmír je pustý. Žiadne správy. C neodpovedá. Všetko je tak, ako má byť.

Odkrútil vrchnáčik z plniaceho pera a opatrne ho namočil do atramentu. Pero zdedil po otcovi, uchovával si ho odo dňa, keď začal pracovať ako účtovník v malej pobočke banky v Tomelille. Do denníka nikdy nerobil zápisky iným perom.

Poznačil si, že vietor sa utíšil a potom celkom ustal. Teplo-mer za kuchynským oknom ukazoval tri stupne, obloha bola jasná. Zapísal si, že upratol byt a trvalo to tri hodiny a dvadsaťpäť minút, čiže o desať minút menej ako minulú nedeľu.

Po polhodinovej meditácii v Kostole svätej Márie sa ešte išiel prejsť do prístavu.

Zamyslel sa. Do denníka dopísal ešte jednu vetu – *večer krátka prechádzka.*

Jemne priložil pijak na napísaný text, utrel hrot pera a nasadil naň vrchnák.

Predtým než opäť zatvoril denník, pozrel na staré lodné hodiny na písacom stole. Ručičky ukazovali dvadsať minút po jedenástej.

Vyšiel z obývačky, obliekol si starú koženú bundu a obul gumené čižmy. Pred odchodom z bytu sa uistil, že má kľúče a peňaženku vo vreckách.

Keď vyšiel na ulicu, chvíľu postál v tieni a obzrel sa okolo seba, ale nikoho nevidel. To ani nečakal. Znova vykročil. Zabočil doľava ako zvyčajne, prešiel cez cestu do Malmö a zamieril k obchodnému domu a červenej tehlovej budove, kde sídlil daňový úrad. Zrýchlil tempo, až kým nenašiel zvyčajný pokojný rytmus. Cez deň mal vo zvyku kráčať rýchlejšie, aby sa trochu ponamáhal a spotil, ale počas večerných prechádzok sa snažil predovšetkým vypnúť myseľ, pripraviť sa na nočný spánok a na ďalší deň.

Pred obchodným reťazcom so stavebným materiálom žena vetrala ovčiaka. Na večerných prechádzkach ju stretával pravidelne. Prešlo okolo neho auto vo veľkej rýchlosti. Zazrel mladého vodiča za volantom a hudbu počul napriek tomu, že okná malo zatvorené.

Nevedia, čo ich čaká, pomyslel si. Títo mladí ani netušia, že taká ohlušujúca hudba im čoskoro zničí sluch.

Nevedia, čo ich čaká, rovnako ako osamelé dámy na prechádzke so psami.

Myšlienka ho vzpružila. Myslel na moc, ktorej bol súčasťou, na pocit, že je jedným z vyvolených, ktorí majú silu rozbiť staré skostnatené pravdy a vytvoriť úplne nové, neznáme.

Zastal a zahľadel sa na nebo plné hviezd.

Nič nie je celkom zrozumiteľné, pomyslel si.

Môj život je rovnako málo pochopiteľný ako to, že svetlo hviezd, ktoré vidím, putuje sem nekonečne dlho. Jediné, čo môže vrhnúť záblesk na zmysel všetkého, je moja práca. Ponuka, ktorú som dostal pred dvadsiatimi rokmi a bez váhania som ju prijal.

Kráčal ďalej, tentoraz rýchlejšie, lebo myšlienky, ktoré sa mu rojili v hlave, ho štvli. Bol netrpezlivý, veď čakali tak dlho! Blížila sa chvíľa, keď sklopia neviditeľné štíty na prlbách a budú sledovať, ako veľká prívalová vlna zaplaví celý svet.

Tá chvíľa však zatiaľ nenadišla, čas ešte nedozrel. Netrpezlivosť bola slabosťou, ktorú si nemohol dovoliť.

Zastal uprostred vilovej štvrte, ísť ďalej nemal v pláne. Po polnoci už chcel ležať v posteli. Zvrtol sa a vykročil späť. Keď prešiel okolo budovy daňového úradu, rozhodol sa zájsť k bankomatu pri obchodnom dome. Dotkol sa vrečka na mieste, kde mal peňaženku. Nechcel vyberať peniaze, len

vidieť výpis zostatku na účte a uistiť sa, že je všetko tak, ako má byť.

Zastal pod lampou pri bankomate a vybral modrú kartu. Žena s ovčiakom tam už nebola. Na ceste do Malmö prešlo s rachotom plne naložené nákladné auto, pravdepodobne smerovalo na trajekt do Poľska. Podľa zvuku usúdil, že má zrejme pokazený výfuk.

Vytúkal kód a stisol tlačidlo na výpis z účtu. Karta vyšla z bankomatu, vložil ju späť do peňaženky. V bankomate to zahrmotalo. Načúval tým zvukom s úsmevom na tvári.

Keby tak vedeli, pomyslel si. Keby tušili, čo ich čaká!

Z otvoru vyšiel biely lístok. Začal hľadať okuliare vo vrecku a uvedomil si, že ostali v kabáte, čo mal oblečený na prechádzke v prístave. Chvíľu sa na seba hneval, že ich zabudol.

Postavil sa na miesto, kde bolo svetlo pouličnej lampy naj-silnejšie, a zaostril zrak na výpis z účtu. Automatická platba z piatka bola zaznamenaná, aj hotovosť, ktorú vybral deň predtým. Zostatok 9765 korún. Všetko bolo, ako malo byť.

To, čo sa stalo, prišlo bez akéhokoľvek varovania.

Bolo to, ako keby ho kopol kôň. Nezniesiteľná bolesť.

Spadol dopredu, krčovito zvierajúc v ruke biely papierik s číslami.

Keď dopadol na studený asfalt, zažil okamih jasnozrivosti.

Ako posledné mu napadlo, že ničomu nerozumie.

Vzápätí ho obklopila tma, prichádzajúca zo všetkých strán.

Práve odbila polnoc, bol pondelok šiesteho októbra 1997.

Ďalšie nákladné auto smerujúce na trajekt prešlo okolo.

Potom nastalo ticho.

2

Kurt Wallander nasadol do auta na Mariagatan v Ystade s neprijemným pocitom. Bolo čosi po ôsmej šiesteho októbra 1997. Viezol sa smerom von z mesta a uvažoval, prečo neodmietol. Prechováva hlbokú averziu voči pohrebom, napriek tomu práve šiel na jeden z nich. Keďže mal dosť času, rozhodol sa, že nepôjde priamo do Malmö, ale odbočí na pobrežnú cestu smerom na Svarte a Trelleborg. Po ľavej strane sa ligotalo more, do prístavu práve prichádzal trajekt.

Premýšľal nad tým, že toto bude štvrtý pohreb, na ktorom sa zúčastní za posledných sedem rokov. Najprv dostal kolega Rydberg rakovinu. Bolo to zdĺhavé, bolestivé ochorenie. Wallander ho často navštevoval v nemocnici, kde ležal a pomaly chradol. Rydbergova smrť bola preňho silným úderom, lebo práve on z neho spravil ozajstného policajta. Naučil ho klásť správne otázky a vďaka nemu si postupne osvojil náročné umenie čítať stopy na mieste činu. Predtým ako začal pracovať s Rydbergom, bol priemerný policajt. Až po jeho smrti si uvedomil, že sa z neho stal nielen tvrdohlavý a energický, ale aj dobrý detektív. Doteraz, keď bol na začiatku zložitého vyšetrovania a nevedel, akým smerom sa má uberať, vždy sa v duchu sa radil s Rydbergom.

Prázdne miesto po ňom vnímal skoro každý deň. Toho pocitu sa nikdy nezbaví.

Potom mu zrazu zomrel otec. Dostal mŕtvicu v ateliéri v Löderupe. Odvtedy už prešli tri roky, ale ešte vždy sa mu

to zdalo nepochopiteľné. Otec, obklopený maľbami, večnou vôňou terpentínu a olejových farieb, už neexistoval. Dom v Löderupe po jeho smrti predali. Wallander sa párkrát viezol okolo a videl, že v ňom už žijú noví obyvatelia, nikdy sa však nezastavil. Občas sa vybral na otcov hrob, no vždy s nejasnými výčitkami svedomia. Uvedomil si, že medzi návštevami prešlo čoraz viac času, aj otcovu tvár si vybavoval čoraz ťažšie.

Z človeka, ktorý zomrel, sa napokon vždy stane človek, ktorý neexistoval.

Ďalej Svedberg, kolega, ktorého pred rokom brutálne zavraždili vo vlastnom byte. Vtedy si pomyslel, ako málo toho vedel o ľuďoch, s ktorými pracoval. Smrť odhalila vzťahy, o ktorých nemal ani potuchy.

A teraz ho čaká štvrtý pohreb. Na ten jediný v podstate nemusel ísť.

Zavolala v stredu, práve sa chystal odísť z kancelárie. Bolo neskoro popoludní. Bolela ho hlava po tom, čo sa skláňal nad bezútešným vyšetrovacím materiálom o zabavení pašovaných cigariet z nákladného auta privezeného trajektom. Stopy viedli do severného Grécka a potom zmizli v prázdnote. Komunikovali s gréckou a nemeckou políciou. Hlavní páchatelia zmizli bez stopy. Uvedomil si, že šofér, ktorý pravdepodobne o pašovaných cigaretách nevedel, bude odsúdený na pár mesiacov väzenia. Sotva sa stane niečo dramatickejšie. Bol si istý, že cigarety do Ystadu sa pašujú dennodenne. Pochyboval, že by sa im niekedy podarilo zastaviť túto činnosť.

Deň mu navyše znepríjemnil zlostný rozhovor s prokurátorom nahrádzajúcim Petra Åkesona, ktorý sa pred pár rokmi vybral do Sudánu a očividne sa neponáhľal domov. Pri jeho odchode a každom liste, čo od neho pravidelne dostával, v ňom hlodala závišť. Åkeson sa odvážil na to, o čom

mohol Wallander len snívať. Čoskoro bude oslavovať päťdesiatku. Vedel, aj keď si to nechcel celkom priznať, že veľké životné rozhodnutia už vykonal a nikdy nebude ničím iným ako policajtom. Pred odchodom do dôchodku sa môže akurát tak usilovať, aby sa stal lepším vyšetrovateľom, a hádam sa podeliť o vedomosti s mladšími kolegami, ale okrem toho neexistovalo nič, čo by sa črtalo ako bod zlomu v jeho živote; Sudán naňho nečakal.

Zberal sa na cestu, keď zavolala.

Najprv nechápal, kto to je, potom si uvedomil, že volá mama Stefana Fredmana. Hlavou sa mu prehнали spomienky. Za niekoľko sekúnd si vybavil udalosti spred troch rokov.

Chlapec zamaskovaný za Indiána sa chcel pomstiť mužom, ktorí vydesili jeho mladšieho brata a pre ktorých zošalela jeho sestra. Jednou z obetí bol jeho vlastný otec. Wallander si vybavil zdrvujúci pohľad na chlapca, ako kľáčí na kolenách a oplakáva mŕtve telo sestry. Čo sa dialo potom, presne nevedel, samozrejme, okrem toho, že chlapec neskončil vo väzení, ale na uzavretom oddelení pre psychicky chorých.

Teraz mu volala Anette Fredmanová, aby mu oznámila, že Stefan zomrel. Vzal si život skokom z budovy, kde bol zamknutý. Wallander jej vyjadril úprimnú sústrasť a kdesi vnútri tiež pocítil žiaľ. Možno aj pocit beznádeje a zúfalstva. Stále však nerozumel, prečo mu zavolala. Stál so slúchadlom v ruke a v mysli si ju chcel vybaviť. Dva, trikrát ju stretol na predmestí Malmö, keď hľadali Stefana a snažili sa zmieriť s myšlienkou, že tie ohavné zločiny spáchal štrnásťročný chlapec. Pamätal si, že bola plachá a pod tlakom. Cítil z nej istú vyhýbavosť, akoby sa stále bála toho najhoršieho. To sa napokon aj stalo. Wallander sa nejasne rozpomenul, že uvažoval, či nie je od niečoho závislá – možno pije alebo zaháňa nepokoj liekmi. Okrem toho sa mu nedarilo predsta-

viť si jej tvár. Hlas, čo k nemu prichádzal zo slúchadla, bol úplne neznámy.

Vysvetlila, že volá, lebo si želá, aby sa zúčastnil na pohrebe, bude tam veľmi málo ľudí. Ostala len ona a Jens, mladší brat Stefana. Wallander bol napriek všetkému láskavý muž, ktorý nechcel nikomu zle, a tak sľúbil, že príde. Olutoval, len čo to vyslovil, vtedy však už bolo neskoro.

Potom sa snažil zistiť, čo sa stalo s chlapcom po zadržaní. Rozprával sa s lekárom z nemocnice, kde bol Stefan hospitalizovaný, a zistil, že v posledných rokoch bol ako nemý a nedal nikomu nazrieť do svojho vnútra. Dozvedel sa, že chlapec, ktorý ležal mŕtvy na betónovej zemi, mal tvár pomalovanú bojovými farbami, čo spolu s vytekajúcou krvou vytvorilo desivú masku, ktorá možno vypovedala viac o spoločnosti, v ktorej žil, než o rozpoltenej osobnosti.

Wallander sa pomaly viezol ďalej. Keď si ráno vzal tmavý oblek, na počudovanie zistil, že nohavice mu sedia, čo znamená, že schudol. Pred pár rokmi sa dozvedel, že má cukrovku, bol nútený zmeniť stravovacie návyky, začal cvičiť a stále si sledoval hmotnosť. V počiatočnej prehnanej, netrpezlivej horlivosti sa postavil na váhu viackrát denne, ale nakoniec ju v hneve vyhodil. Radšej neschudne, ako sa má stále sledovať. Zato lekár, ktorého pravidelne navštevoval, sa nevzdával a vytrvalo ho nútil skončiť s neusporiadaným životom, s nepravidelným, nezdravým stravovaním a takmer žiadnym pohybom. Nakoniec to prinieslo výsledky. Wallander si kúpil športový úbor a tenisky, začal chodiť na pravidelné prechádzky. Martinssonov návrh, aby spolu behali, však mrzuto odmietol, mal predsa svoje hranice a tie sa končili pri prechádzkach. Teraz pridal trasu od Mariagatan cez Sandskogen a späť. Najmenej štyri razy do týždňa sa prinútil ísť von a obmedzil časté návštevy rôznych stánkov s hamburgermi. Doktor mu oznámil, že hladina cukru sa

znížila a schudol. Raz ráno pri holení si všimol, že sa zmenil. Líca mal vpadnuté ako kedysi, akoby sa jeho tvár po dlhom čase zbavila zbytočného tuku a nezdravej pokožky. Dcéra Linda bola príjemne prekvapená, keď ho uvidela, na policajnej stanici však túto zmenu výzoru nikto nikdy nekomentoval.

Akoby sme sa navzájom ani nevnímali, pomyslel si. Pracujeme spolu, ale nevidíme sa.

Wallander prešiel okolo pláže Mossby Strand, v toto jesenné predpoludnie opustenej. Spomenul si na deň pred šiestimi rokmi, keď k pobrežiu priplával gumený čln s dvoma mŕtvymi.

Prudko zabrzdil a odbočil z hlavnej cesty. Stále mal dosť času. Vypol motor a vystúpil z auta. Nefúkalo a bolo niekoľko stupňov nad nulou. Rozopol si kabát a vydal sa po cestičke, čo sa vinula medzi piesočnými dunami k moru. Na opustenej pláži nebolo ani nohy, iba v piesku stopy po ľudoch, psoch a konských kopytách. Pozrel na vodu, nad ktorou prelietal krdeľ vtákov smerom na juh.

Ešte si pamätal okamih, keď gumený čln pristál pri brehu. Komplikované vyšetrovanie zaviedlo Wallandera do Lotyšska, do Rigy, kde žila Baiba, vdova po zavraždenom lotyšskom policajtovi, ktorého poznal a mal rád.

On a Baiba. Dlho veril, že budú spolu, že sa presťahuje do Švédska. Raz boli dokonca na obhliadke domu pri Ystade, potom sa mu začala vzdávať. V žiarlivosti uvažoval, či niekoho nemá. Raz cestoval do Rigy bez toho, aby ju vopred upozornil, nenašiel tam však iného muža. To len Baiba pochybovala o tom, či by si vedela predstaviť znova sa vydať za policajta a opustiť domovinu, v ktorej mala zle platenú, no náročnú prácu prekladateľky. Rozišli sa.

Wallander sa prechádzal po pláži a rozmyšľal nad tým, že už ubehol rok, čo sa rozprávali naposledy. Sem-tam sa stalo,

že sa mu zjavila v snoch, nikdy sa mu však nepodarilo chytiť ju. Keď vykročil k nej alebo za ňou načiahol ruku, zmizla. Pýtal sa sám seba, či mu chýba. No žiarlivosť už bola preč, vedel si ju predstaviť pri inom mužovi bez toho, aby ho to trápilo.

Chýba mi blízkosť iného človeka, pomyslel si. S Baibou som sa vyhol samote, ktorú som si predtým neuvedomoval, a ak mi niečo chýbalo, tak práve to.

Vrátil sa k autu. Mal by sa vyhýbať opusteným plážam – najmä na jeseň, lebo v ňom vyvolávajú depresiu.

Raz sa utiahol do samoty na severnom výbežku Jutského polostrova. Bolo to v období, keď sa dal vypísať z práce pre hlbokú depresiu a myslel si, že sa už nikdy nevráti na policajnú stanicu v Ystade. Odvtedy prešli roky, no dosiaľ si s hrôzou spomína, ako sa vtedy cítil. Tento pocit nechcel zažiť znova, vzbudzoval v ňom strach.

Nasadol do auta a pokračoval do Malmö. Jeseň okolo neho sa prehĺbila. Uvažoval, aká bude zima, či veľké sneženia sprevádzané vetrom nespôsobia chaos a či bude daždivo. Dumal aj nad tým, čo s týždňom dovolenky, ktorú si musí vybrať v novembri. S dcérou Lindou hovorili o tom, že by mohli ísť na zájazd do nejakej teplej krajiny. Rád by ju pozval, no žila v Štokholme a študovala čosi – nevedel presne čo – a povedala, že pravdepodobne nebude môcť odcestovať, aj keby chcela. Potom sa snažil spomenúť si na niekoho iného, s kým by mohol cestovať, ale nikto mu nezišiel na um. Mal málo priateľov, akoby ani neexistovali. Jedným z nich bol Sten Widén, ktorý vlastnil konskú farmu pri Skurupe. Wallander si však nebol istý, či má naozaj chuť cestovať s ním, medziiným pre jeho problémy s alkoholom. Pil ako dúha, zatiaľ čo Wallander obmedzil na minimum niekdajšiu nadmernú spotrebu alkoholu, na ktorú ho upozorňoval doktor. Mohol sa, pravdaže, spýtať Gertrúdy, vdo-

vy po otcovi, nevedel si však predstaviť, o čom by sa s ňou týždeň rozprával.

Okrem nich nemal nikoho.

Takže ostane doma a peniaze použije na výmenu auta. Peugeot začal štrajkovať, počas jazdy do Malmö motor neprestajne hučal.

Do predmestia Rosengård prišiel tesne po desiatej, pohreb sa mal začať o jedenástej v novopostavenom kostole. V jeho tesnej blízkosti si niekoľko chlapcov kopalo loptu o kamennú stenu. Sedel v aute a pozeral na nich. Bolo ich sedem, traja s tmavou pleťou a traja tiež vyzerali, že by mohli pochádzať z prisťahovaleckých rodín. Medzi nimi bol aj jeden pehavý s vlnitými svetlými vlasmi. Chlapci energicky kopali do lopty a stále sa smiali. Chvíľku cítil neodbytné nutkanie pridať sa k nim, ale nepohol sa z miesta. Z kostola vyšiel muž a zapálil si cigaretu. Wallander vystúpil z auta a pobral sa k nemu.

„Tu bude pohreb Stefana Fredmana?“ spýtal sa.

Muž prikývol. „Ste jeho rodina?“

„Nie.“

„Nepočítame s tým, že príde veľa ľudí,“ vysvetlil mu muž. „Predpokladám, že viete, čo spravil.“

„Áno, viem,“ odpovedal.

Muž pozoroval cigaretu. „Pre takého človeka je najlepšie byť mŕtvym.“

Wallander sa rozčertil. „Stefan sa nedožil ani osemnásť rokov, pre nikoho v jeho veku nemôže byť dobré byť mŕtvym.“

Uvedomil si, že zvýšil hlas. Fajčiari mu sa naňho prekvapene pozrel. Wallander nahnevane pokrútil hlavou a otočil sa. Ku kostolu prišlo čierne pohrebné auto. Vytiahli z neho hneď truhlu s jediným vencom. Vtedy si uvedomil, že ne-

priniesol kvety. Zamieril k chlapcom hrajúcim futbal. „Neviete, kde je tu v blízkosti nejaké kvetinárstvo?“ spýtal sa.

Jeden z chlapcov mávol rukou smerom k nemu.

Wallander vybral peňaženku a vytiahol stokorunáčku.

„Zabehni tam, kúp kyticu ruží a ponáhľaj sa späť,“ požiadal ho. „Dám ti desať korún.“

Chlapec sa naňho začudovane pozrel, ale peniaze si vzal.

„Som policajt,“ pohrozil Wallander. „Nebezpečný policajt. Ak zdrhneš s peniazmi, budem ťa naháňať.“

Chlapec pokrútil hlavou. „Nemáš na sebe uniformu,“ namietol lámanou švédčinou. „Okrem toho nevyzeráš ako policajt. A už vôbec nie nebezpečný.“

Wallander vytiahol policajný odznak. Chlapec si ho chvíľu obzeral. Potom prikývol a rozbehol sa, zatiaľ čo ostatní ďalej kopali do lopty.

Aj tak je dosť veľká možnosť, že sa nevráti, uvažoval pochmúrne Wallander, rešpekt voči policajtom už dlho nie je v tejto krajine samozrejmosťou.

Chlapec sa však vrátil aj s ružami. Wallander mu dal dvadsať korún, desať preto, lebo mu ich slúbil, a desať preto, lebo prišiel. Bolo to, pravdaže, priveľa, už to však nemohol zmeniť. Hneď nato pri kostole zastavil taxík. Spoznal Stefanovu mamu, zostarla a vyziabla. Vedľa nej stál asi sedemročný Jens, ten sa veľmi podobal na brata. Mal veľké, rozšírené oči, v ktorých sa dosiaľ zračil strach z minulosti. Wallander podišiel k nim a pozdravil ich.

„Budeme tu len my a kňaz,“ začala.

Mal by tu byť aspoň spevák alebo niekto, kto bude hrať na organe, pomyslel si, no nepovedal nič.

Vošli do kostola. Mladý kňaz sedel na stoličke pri truhle a čítal noviny. Anette Fredmanová ho prudko schmatla za ruku.

Rozumel jej.

Kňaz odložil noviny. Usadili sa naľavo od rakvy, Anette stále držala Wallandera za ruku.

Najprv prišla o muža, pomyslel si. Björn Fredman bol surovec, ktorý bil manželku a vlastným deťom naháňal smrteľnú hrôzu, napriek všetkému bol ich otcom. Potom ho zavraždil vlastný syn a krátko nato zomrelo jej najstaršie dieťa Louisa. A teraz tu sedí, aby pochovala syna. Čo jej zostalo? Polovičný život? Ak vôbec niečo.

Ktosi vošiel do kostola. Anette Fredmanová akoby nič nepočula alebo sa len úporne pokúšala zvládnuť situáciu. Žena vo Wallanderovom veku prešla uličkou medzi lavicami. Už si ju všimla aj Anette Fredmanová. Kývla jej na pozdrav. Žena si sadla do lavice niekoľko radov za nimi.

„Je to lekárka,“ zašepkala Anette. „Volá sa Agneta Malmströmová. Raz sa postarala o Jensa, keď mu bolo zle.“

Wallanderovi bolo jej meno povedomé. Chvíľu trvalo, kým si spomenul. Práve ona a jej muž ho priviedli na jednu z najvýznamnejších stôp pri vyšetrovaní prípadu Stefana Fredmana. V pamäti sa mu vynorilo, ako sa s ňou raz v noci rozprával prostredníctvom Rádia Štokholm. Plavila sa na plachetnici ďaleko na mori, niekde pri ostrove Landsort.

Kostol naplnila organová hudba. Wallander si uvedomil, že vychádza z neviditeľného organu. To kňaz pustil magnetofón.

Uvažoval, prečo nepočuť zvony. Nezačínajú sa všetky pohrebné obrady vyzváňaním zvonov? Potlačil tú myšlienku, len čo zacítil, že Anettina ruka ho zovrela ešte silnejšie. Pozrel na chlapca sediaceho pri nej. Bolo správne brať sedemročného chlapca na pohreb? Wallander o tom pochyboval, chlapec však vyzeral pokojný.

Hudba stíchla, kňaz začal rozprávať. Vychádzal z Ježišových slov o dietkach, ktorým nemali brániť prísť k nemu.

Wallander pozeral na truhlu a snažil sa spočítať kvety vo venci, aby mu nenavrela hrča v krku.

Obrad bol krátky. Nakoniec podišli k truhle. Anette Fredmanová ťažko dýchala, akoby dobiehala posledné metre na cieľovej rovinke.

Agneta Malmströmová sa k nim pridala. Wallander sa obrátil k netrpezlivému kňazovi: „Keď budeme vychádzať, mali by zvoniť ozajstné zvony.“

Kňaz neochotne prikývol. Wallanderovi napadlo, čo by sa stalo, keby vybral policajný odznak. Anette Fredmanová a Jens vyšli z kostola prví. Wallander pozdravil Agnetu Malmströmovú.

„Viem, kto ste,“ prikývla. „Nikdy sme sa nestretli, no vide-la som vás v novinách.“

„Poprosila ma, aby som prišiel. Volala aj vám?“

„Nie, ale aj tak som chcela prísť.“

„Čo bude teraz?“

Agneta Malmströmová pomaly pokrútila hlavou. „Neviem. Začala veľa piť. Netuším, čo bude s Jensom.“

Prišli až k verande, kde už čakala Anette s chlapcom. Zvony sa rozhlaholili, Wallander otvoril dvere a naposledy pozrel na truhlu, ktorú už vynášali pohrební zriadeni.

Zrazu ho ožiaril blesk. Pred kostolom stál fotograf. Anette Fredmanová sa usilovala zakryť si tvár. Muž sa zohol v snahe namieriť objektív do tváre chlapca. Wallander mu v tom chcel zabrániť, ale muž bol rýchlejší a stihol urobiť záber.

„Nemôžete nás nechať na pokoji?!“ skríkla Anette Fredmanová.

Chlapec sa rozplakal. Wallander schmatol fotografa za ruku a odtiahol ho nabok.

„Čo robíš?!“ zreval.

„Do toho sa ty láskavo nestaraj,“ odvrkol fotograf. Bol vo Wallanderovom veku a z úst mu zapáchalo. „Fotografujem,

čo chcem, napríklad aj pohreb sériového vraha Stefana Fredmana,“ pokračoval. „Tieto fotografie predám. Škoda, že som zmeškal obrad.“

Wallander už-už vytáhal policajný odznak. Potom si to však rozmyslel a jediným pohybom mu vyšklbol fotoaparát z ruky. Muž mu ho chcel vziať, no Wallander ho držal od seba. Otvoril zadný kryt a vybral film. „Všetko má svoje hranice,“ precedil cez zuby a vrátil mu fotoaparát.

Fotograf naňho zízal, potom vylovil z vrečka mobil. „Zavolám na políciu,“ vyhrážal sa. „Napadol si ma.“

„Nech sa páči, pokojne,“ odpovedal Wallander. „Som detektív, volám sa Kurt Wallander. Pracujem v Ystade. Zavolaj kolegom z Malmö a obviň ma, z čoho len chceš.“

Wallander hodil film na zem a rozšliapol ho. V tej chvíli prestali zvonit zvony.

Spotil sa a bol nahnevany. Úpenlivé prosby Anette Fredmanovej, aby jej dali pokoj, mu opakovane zneli v hlave. Fotograf civel na zničený film, chlapci ďalej hrali futbal.

Už v telefóne sa ho pýtala, či po pohrebe nemá chuť prísť k nim na kávu. Nedokázal odmietnuť.

„V novinách nebudú žiadne fotografie,“ oznámil jej.

„Prečo nás nemôžu nechať tak?!“

Na to Wallander nemal čo povedať. Pozrel na Agnetu Malmströmovú, ale ona sa len mlčky pridala k nim.

Byt na štvrtom poschodí v spustnutom dome vyzeral tak, ako si ho Wallander pamätal. Bez slova čakali, kým sa uvarí káva. Wallanderovi sa zdalo, že počuje štrngot skla v kuchyni.

Chlapec sedel na dlážke a potichu sa hral s autíčkom. Wallander videl, že Agneta Malmströmová sa cíti rovnako stiesnene ako on. Ticho sedeli pri káve. Anette Fredmanová naproti nim s lesknúcimi sa očami. Agneta Malmströmová sa pokúšala zistiť, ako to zvláda finančne, keď je nezamest-

naná. Anette Fredmanová stroho odpovedala: „Dá sa to. Žijeme z rúk do úst.“

Rozhovor utíchol. Wallander pozrel na hodinky, čoskoro bude jedna. Keď sa postavil a chytil Anette Fredmanovú za ruku, rozplakala sa. Zaplavila ho bezmocnosť.

„Ja tu ešte chvíľku zostanem, vy už choďte,“ navrhla Agneta.

„Ozvem sa,“ povedal. Rozpačito potľapkal chlapca po hlave a odišiel.

Chvíľu sedel v aute, potom naštartoval motor. Myslel na fotografa, ktorý si bol taký istý, že sa mu podarí predať fotografie z pohrebu sériového vraha.

Nemôžem poprieť, že sa dejú takéto veci, vravel si, ale nemôžem ani tvrdiť, že by som tomu nerozumel.

Viezol sa juhošvédskou jeseňou do Ystadu.

Predpoludňajší zážitok ho ťažil na duši.

Krátko po druhej zaparkoval auto a prešiel dverami policajnej stanice.

Začal fúkať východný vietor. Pás oblakov sa pomaly posúval na pobrežie.